

4 GERECHTSDEURWAARDERS

J.D. van Vlastuin

4.1 ALGEMEEN

4.1.1 *De beroepsgroep: het ambt, omvang groep, beroepsorganisatie, karakter beroepsorganisatie en toezicht*

Een gerechtsdeurwaarder wordt benoemd bij koninklijk besluit.¹ Hij mag zijn werkzaamheden als gerechtsdeurwaarder eerst aanvangen nadat hij is ingeschreven in het gerechtsdeurwaardersregister. Dat register wordt beheerd door de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG).² Naast de gebruikelijke eisen³ geldt dat men slechts tot gerechtsdeurwaarder kan worden benoemd indien men beschikt over het diploma van de hbo-opleiding⁴ tot gerechtsdeurwaarder, gedurende een jaar stage heeft gelopen en tijdens deze stage ambtelijke deurwaarderswerkzaamheden heeft uitgevoerd, gedurende een jaar minimaal 21 uur per week als toegevoegd-gerechtsdeurwaarder of als kandidaat-gerechtsdeurwaarder heeft gewerkt en in het bezit is van een goedgekeurd ondernemingsplan.

De gerechtsdeurwaarder is een openbaar ambtenaar, belast met de taken die bij of krachtens de wet, voor een belangrijk deel met uitsluiting van anderen, aan hem zijn opgedragen.⁵ Deze werkzaamheden kunnen grofweg worden samengevat als het betekenen van exploiten, het leggen van conservatoire en executoriale beslagen en de verdere tenuitvoerlegging van vonnissen en andere executoriale titels. Daarvoor beschikt een gerechtsdeurwaarder over verschillende vergaande bevoegdheden. Door beslag te leggen op vermogensbestanddelen van de schuldenaar en deze executoriaal te verkopen of uit te winnen, kan een gerechtsdeurwaarder bewerkstelligen dat de schuldeiser datgene krijgt wat hem toekomt. En bij civiele gijzeling kan een gerechtsdeurwaarder de schuldenaar zelfs zijn vrijheid ontnemen. Naast deze vormen van indirecte executie kan een gerechtsdeurwaarder via reële executie

1 Art. 4 Gdw.

2 Art. 1a Gdw.

3 Art. 5 Gdw.

4 Op dit moment beschikt alleen de Hogeschool Utrecht over een erkenning voor het verzorgen van deze opleiding (in deeltijd).

5 Art. 2 Gdw.

voor een schuldeiser verschaffen waar deze recht op heeft. Bijvoorbeeld via de executie tot afgifte of levering en via de gedwongen ontruiming.

De beroepsorganisatie

Iedere in Nederland gevestigde gerechtsdeurwaarder, waarnemend gerechtsdeurwaarder, toegevoegd en kandidaat-gerechtsdeurwaarder is van rechtswege lid van de KBvG.⁶ De KBvG is een openbaar lichaam in de zin van artikel 134 Gw. Zij is door de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet (Gdw) op 15 juli 2001 in het leven geroepen. De KBvG heeft als taak het bevorderen van een goede beroepsuitoefening door – en de vakbekwaamheid van – de gerechtsdeurwaarders. De KBvG is een publiekrechtelijke beroepsorganisatie en beschikt (binnen de grenzen van de wet) over regelgevende bevoegdheid. Zij dient bij verordeningen onder meer beroeps- en gedragsregels vast te stellen.⁷

De invoering van de Gdw ging daarnaast gepaard met de invoering van het begrip marktwerking in de gerechtsdeurwaarderspraktijk. De wetgever wilde gerechtsdeurwaarders via concurrentie prikkelen tot verbetering van productiviteit en kwaliteit en tot vermindering van de kosten. Daarvoor is het benoemingsbeleid verruimd, zodat iedere kandidaat-gerechtsdeurwaarder die over een goedgekeurd ondernemingsplan beschikt, in beginsel voor benoeming tot gerechtsdeurwaarder in aanmerking komt. Om vrijere prijsvorming tot stand te brengen zijn daarnaast de vaste tarieven voor de opdrachtgever van een gerechtsdeurwaarder losgelaten. En ten slotte werden de gerechtsdeurwaarders per 15 juli 2001 in het hele land bevoegd.

Op 11 juli 2007 heeft de staatssecretaris van Justitie een toen ingestelde commissie opdracht gegeven onderzoek te doen naar het functioneren van de KBvG en de wijze waarop een goede onafhankelijke ambtsvervulling kan worden gewaarborgd. Die commissie heeft haar rapport met de naam ‘Noblesse Oblige’ op 16 maart 2009 aangeboden. Dat rapport, waarin forse kritiek werd geuit op het functioneren van de KBvG als publiekrechtelijke beroepsorganisatie, heeft uiteindelijk geleid tot diverse aanpassingen van de Gdw per 1 juli 2016. Toen is onder andere het door het Bureau Financieel Toezicht (BFT) uitgevoerde financiële toezicht uitgebreid tot integraal toezicht.

Voor de ontwikkeling van de beroepsgroep en de beroepsorganisatie zijn daarnaast van belang het in juli 2019 verschenen rapport van de commissie-Oskam ‘Tussen ambt en

6 Art. 56 Gdw.

7 Art. 57 Gdw.

markt' en de eind 2020 en begin 2021 in werking getreden wettelijke bepalingen met betrekking tot het beslagrecht.⁸

De commissie-Oskam heeft gewezen op ongewenste effecten van de marktwerking en probeert via een aantal aanbevelingen die gevolgen te beperken. Onder meer via de aanbeveling om te waarborgen dat de gerechtsdeurwaarder ook bij niet verhaalbare vorderingen toch een redelijke vergoeding krijgt voor zijn werkzaamheden. De wijzigingen in het beslagrecht hebben vooral als doel om de financieel zwakke schuldenaar te beschermen, zowel door uitbreiding van de beslagverboden maar ook door de invoering van een beslagvrije voet bij het beslag op een bankrekening. Daarnaast is het de bedoeling dat gerechtsdeurwaarders meer informatie zullen krijgen over de vraag bij welke bank(en) de schuldenaar een rekening aanhoudt en welk saldo daar op staat. De verwachting is dat het beslag op roerende zaken aan belang zal afnemen en dat steeds vaker beslag zal worden gelegd op inkomen of banksaldi.

Omgang beroepsgroep

Volgens het jaarslag van de KBvG over 2018 bedroeg het aantal gerechtsdeurwaarders (inclusief waarnemend, toegevoegd en kandidaat-gerechtsdeurwaarders) op 3 januari 2019 760.⁹ Ter vergelijking: op dat moment waren in Nederland 1.264 notarissen werkzaam en stonden er 17.784 advocaten op het tableau ingeschreven. De beroepsgroep van gerechtsdeurwaarders maakt dus een klein onderdeel uit van de totale rechtspraktijk. Het aantal gerechtsdeurwaarders neemt de laatste jaren overigens af.

De beroepsgroep bestaat niet alleen uit gerechtsdeurwaarders en waarnemend gerechtsdeurwaarders, maar ook uit kandidaat-gerechtsdeurwaarders en toegevoegd gerechtsdeurwaarders. Deze hoedanigheden worden hierna kort toegelicht.

Kandidaat-gerechtsdeurwaarder

Degene die het diploma van de deurwaardersopleiding heeft behaald en ten behoeve van de stage is toegevoegd aan en werkzaam is bij een gerechtsdeurwaarder, heeft gedurende deze stage de hoedanigheid van kandidaat-gerechtsdeurwaarder. De term kandidaat-gerechtsdeurwaarder benadrukt dat de betrokkene nog in opleiding is. Tijdens de stage verricht de kandidaat-gerechtsdeurwaarder namens en onder verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder op wiens kantoor hij werkzaam is, ambtshandelingen waartoe de

8 De zaken waarop geen beslag mag worden gelegd, zijn opnieuw gedefinieerd, de werking van de beslagvrije voet is versimpeld, er geldt nu ook een beslagvrije voet voor beslag op een banksaldo en er kan beslag worden gelegd op een motorvoertuig door inschrijving van het beslag in het kentekenregister.

9 Het aantal leden van de KBvG neemt de laatste jaren af. Op 13 november 2008 had zij nog 940 leden.

gerechtsdeurwaarder bevoegd is. Deze stage duurt één jaar.¹⁰ Naast deze stage waarin de kandidaat zelfstandig ambtshandelingen verricht en voor de buitenwereld als voorwaardige gerechtsdeurwaarder functioneert, kent de opleiding tot gerechtsdeurwaarder in het vierde (en laatste) jaar ook een stage tijdens de opleiding. Het doorlopen van die stage is vereist voor het behalen van het diploma. Tijdens die stageperiode verricht de student uiteraard nog geen ambtshandelingen.

Degene die wel over het diploma beschikt maar niet bij een gerechtsdeurwaarder werkzaam is en de gerechtsdeurwaarder die uit zijn ambt is ontslagen, mogen zich geen kandidaat-gerechtsdeurwaarder noemen.¹¹

Toegevoegd gerechtsdeurwaarder

Daarnaast kent de wet¹² de figuur van toegevoegd gerechtsdeurwaarder. Deze persoon moet voldoen aan de eisen die de wet stelt om in aanmerking te komen voor een benoeming tot gerechtsdeurwaarder¹³ en hij kan door een gerechtsdeurwaarder worden aangewezen als een aan hem toegevoegd gerechtsdeurwaarder. Deze aanwijzing is alleen geldig indien deze door de minister is goedgekeurd. De toegevoegd gerechtsdeurwaarder is werkzaam op het kantoor van de gerechtsdeurwaarder aan wie hij is toegevoegd en hij kan onder verantwoordelijkheid en toezicht van deze gerechtsdeurwaarder namens hem de ambtshandelingen verrichten waartoe deze bevoegd is. Het aantal toegevoegd gerechtsdeurwaarders per gerechtsdeurwaarder bedraagt ten hoogste drie. Een toegevoegd gerechtsdeurwaarder wordt aan niet meer dan twee gerechtsdeurwaarders gelijktijdig toegevoegd.¹⁴

Waarnemend gerechtsdeurwaarder

Ten slotte kent de wet de waarnemend gerechtsdeurwaarder. Indien een gerechtsdeurwaarder als gevolg van persoonlijke omstandigheden niet in staat is zijn werkzaamheden te verrichten, kan hij de minister vragen om een waarnemer te benoemen.¹⁵ De minister kan eveneens voor bepaalde tijd een waarnemend gerechtsdeurwaarder benoemen in geval van ontslag, ziekte, afwezigheid of schorsing van de gerechtsdeurwaarder.¹⁶ Een waarne-

10 Art. 25c Gdw.

11 Tot 1 juli 2016 mocht iedereen die over het diploma van de deurwaardersopleiding beschikte, zich kandidaat-gerechtsdeurwaarder noemen. Dat recht is daarna (helaas) vervallen.

12 In art. 27 e.v. Gdw.

13 Behoudens de in art. 5 Gdw onder e en f genoemde eisen (minimaal een jaar gewerkt en beschikken over een goedgekeurd ondernemingsplan).

14 In 2014 heeft het Hof Amsterdam reeds bepaald dat het fenomeen 'freelance gerechtsdeurwaarder' die aan een groot aantal gerechtsdeurwaarders is toegevoegd, in strijd is met de bepalingen van de Gerechtsdeurwaarderwet. Per 1 juli 2016 is dat verbod verwerkt in art. 27 Gdw.

15 Art. 12 Gdw.

16 Art. 23 Gdw.

mend deurwaarder dient al gerechtsdeurwaarder te zijn of te voldoen aan de vereisten voor benoeming tot gerechtsdeurwaarder. Een waarnemend gerechtsdeurwaarder heeft dezelfde rechten en plichten als een gerechtsdeurwaarder.

Toezicht

Het integrale toezicht over gerechtsdeurwaarder wordt sinds 1 juli 2016 uitgeoefend door het Bureau Financieel Toezicht.¹⁷ Voor die datum oefende het BFT alleen het financiële toezicht uit over de gerechtsdeurwaarders. In de wet ontbrak destijds een regeling voor toezicht met betrekking tot niet-financiële zaken.

Het BFT kan in het kader van de uitoefening van het toezicht een klacht indienen bij de Kamer voor gerechtsdeurwaarders (de Kamer). Daarnaast kan het BFT bestuursrechtelijke handhavinginstrumenten toepassen, zoals het geven van een aanwijzing, het opleggen van een bestuurlijke boete¹⁸ of een last onder dwangsom opleggen.¹⁹ BFT maakt daarnaast gebruik van de volgende niet-wettelijke handhavinginstrumenten: schriftelijke waarschuwing, normoverdragend gesprek of een pretuchtrechtelijk gesprek. Op 21 november 2016 heeft het BFT zijn eigen handhavingbeleid vastgesteld.²⁰ Daarbij staat de bevordering van normconform gedrag voorop. De daadwerkelijke inzet van het BFT wordt volgens zijn handhavingbeleid onder meer bepaald door risico, prioritering, planmatige interventie en onderzoekscapaciteit. Het BFT oefent het toezicht risicogericht en in onafhankelijkheid uit. Het uitgangspunt daarbij is: terughoudend waar het kan en doortastend waar het moet, afhankelijk van de (risico)signalen en omstandigheden van het geval. Het BFT treedt daarbij, door beoordeling van de ernst van de (mogelijke) normschending en de mate van verwijtbaarheid, op passende wijze op. De Kamer laat de keuze voor het handhavinginstrument in beginsel over aan het BFT²¹ en toetst die keuze slechts marginaal.²²

Omdat het BFT in ieder geval ieder kwartaal financiële rapportages van alle gerechtsdeurwaarders ontvangt, zou het in een vroegtijdig stadium problemen bij een gerechtsdeurwaarderskantoor kunnen signaleren. Vanuit die gedachte is per 1 juli 2016 in de Gdw de mogelijkheid opgenomen om op verzoek van de KBvG of het BFT een stille bewindvoerder te benoemen. In het rapport ‘Noblesse Oblige’ is voor invoering van die mogelijkheid

17 Als bedoeld in art. 110 Wet op het notarisambt.

18 Van de derde categorie.

19 De indruk bestaat dat het BFT geen of nauwelijks gebruik maakt van de bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete of een dwangsom. Wel dient het BFT regelmatig tuchtklachten tegen gerechtsdeurwaarders in bij de Kamer voor gerechtsdeurwaarders.

20 *Stcrt.* 27 december 2016, 65892.

21 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 12 november 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:168.

22 Hof Amsterdam 17 november 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:3007 en Kamer voor gerechtsdeurwaarders 10 november 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:60.

gepleit. Tot op heden heeft het BFT nimmer om benoeming van een stille bewindvoerder gevraagd.

4.1.2 *Het tuchtstelsel: tuchtnormen, klachtbevoegdheid, maatregelencatalogus, tuchtcolleges, samenstelling tuchtcolleges*

De tuchtnormen

Het handelen van gerechtsdeurwaarders wordt getoetst aan hetgeen in de Gerechtsdeurwaarderswet is bepaald. Daarnaast wordt geoordeeld of een gerechtsdeurwaarder zich gedraagt zoals het een behoorlijk gerechtsdeurwaarder betaamt.²³ Dat uitgangspunt is uitgewerkt in een aantal verordeningen van de KBvG.

Voorts wordt het handelen of nalaten van gerechtsdeurwaarders getoetst aan bijzondere wettelijke bepalingen die betrekking hebben op de taken en bevoegdheden van gerechtsdeurwaarders. Van belang is bijvoorbeeld het op artikel 2 lid 2 Gdw gebaseerde Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarder (Btag).

Ten slotte bepalen diverse van de door de KBvG vastgestelde verordeningen dat door het bestuur van de KBvG nadere regels gegeven kunnen worden. Op grond daarvan zijn verschillende reglementen opgesteld. Daarnaast heeft het bestuur van de KBvG diverse bestuursregels vastgesteld.

Bijzondere aandacht verdient de Verordening Normen voor kwaliteit. Die verordening verplicht gerechtsdeurwaarders om hun bedrijfsvoering in beginsel iedere twee jaar te laten toetsen door een door de KBvG erkende auditor en om ervoor te zorgen dat zij naar aanleiding van die toetsing beschikken over een positief toetsingsverslag, te verstrekken door het bestuur van de KBvG (op basis van een advies van de door het bestuur ingestelde Commissie Toetsing).²⁴ De in die verordening beschreven normen zijn verder uitgewerkt in *best practices* die zijn opgenomen in het Reglement KBvG Normen voor Kwaliteit. De best practices geven een invulling van de kwaliteitsnormen. De gerechtsdeurwaarder die voldoet aan de best practices, voldoet daarmee aan de norm. Het is de gerechtsdeurwaarder echter toegestaan van een best practice af te wijken als hij gemotiveerd kan onderbouwen in welke mate en waarom hij ervan afwijkt. Daarbij moet hij beargumenteerd aangeven op welke manier hij toch aan de kwaliteitsnorm voldoet. Deze werkwijze volgt de ‘pas toe of leg uit’-regel: ofwel de best practice wordt toegepast, ofwel er wordt gemotiveerd aange-

23 Art. 34 lid 1 Gdw.

24 Art. 21 Verordening Normen voor Kwaliteit.

geven waarom de best practice niet wordt gevolgd, met vermelding van het alternatief. De best practices zijn opgenomen in dit Reglement Normen voor kwaliteit. Ook is aangegeven welke praktijk wordt beschouwd als een onder-de-grens-practice, oftewel een werkwijze die a priori niet voldoet aan de kwaliteitsnorm.

Uit artikel 21 van het Reglement Normen voor Kwaliteit blijkt dat het bestuur van de KBvG bij de Kamer een klacht tegen een gerechtsdeurwaarder kan indienen als deze niet tijdig beschikt over een positief toetsingsverslag. Daarnaast wordt in klachten regelmatig verwezen naar bepalingen uit de Normen voor Kwaliteit. Hoewel deze vooral zijn bedoeld voor de wijze waarop gerechtsdeurwaarders hun kantoor en hun interne processen moeten inrichten en hoewel mag worden afgeweken van de in het Reglement opgenomen best practices, kunnen individuele belanghebbenden toch rechten ontleen aan deze normen.²⁵

De tuchtcolleges

De tuchtrechtspraak met betrekking tot gerechtsdeurwaarders wordt in eerste aanleg uitgeoefend door de Kamer voor gerechtsdeurwaarders die is ondergebracht bij de rechtbank Amsterdam. De tuchtrechtspraak wordt in hoger beroep uitgeoefend door de Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het gerechtshof Amsterdam. Tegen beslissingen van de Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het gerechtshof is geen hogere voorziening toegelaten, behoudens cassatie in het belang der wet.²⁶

De Kamer voor gerechtsdeurwaarders bestaat uit vijf leden en tien plaatsvervangende leden. De minister benoemt drie leden, onder wie de voorzitter, alsmede zes plaatsvervangende leden, inclusief de plaatsvervangend voorzitters, uit voor het leven benoemde leden van de rechterlijke macht. De overige (plaatsvervangende) leden van de Kamer zijn gerechtsdeurwaarder. Ook zij worden door de minister benoemd, zulks na aanbeveling door de KBvG.

De Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het gerechtshof Amsterdam is een gewone kamer van het gerechtshof. De leden daarvan worden in beginsel via de normale procedure benoemd. In de praktijk heeft dat er overigens toe geleid dat in de Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer steeds ten minste één lid zitting heeft met bijzondere kennis van de gerechtsdeurwaarderspraktijk en/of het beslag- en executierecht.

25 Zoals onder meer blijkt uit Kamer voor gerechtsdeurwaarders 24 april 2018, ECLI:NL:TGDKG:2018:247 en Kamer voor gerechtsdeurwaarders 6 maart 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:47.

26 Art. 34 lid 3 Gdw.

De klachtbevoegdheid

De Gerechtsdeurwaarderswet bepaalt dat een tegen een gerechtsdeurwaarder gerezen bezwaar in behandeling wordt genomen op verzoek van de minister van Justitie of op een bij de Kamer ingediende klacht. Volgens de memorie van toelichting kan een klacht worden ingediend door 'een particulier die zich door de behandeling van een gerechtsdeurwaarder in zijn belangen voelt aangetast'. Op grond daarvan wordt aangenomen dat een klager voldoende eigen belang moet hebben om als belanghebbende te worden aangemerkt en als klager te kunnen worden ontvangen in de tuchtprocedure.²⁷

Ook de beroepsorganisatie KBvG en de toezichthouder BFT kunnen een klacht indienen tegen een gerechtsdeurwaarder. Zij hoeven daarvoor op grond van artikel 37 lid 8 Gdw – net als de minister – geen griffierecht te betalen. Uit de wet blijkt dat het BFT een tuchtklacht kan indienen als bij de uitoefening van het toezicht feiten of omstandigheden aan het licht komen die volgens het BFT grond opleveren voor het opleggen van een tuchtmaatregel.²⁸ In 2014 verklaarde de Kamer aanvankelijk een door de KBvG tegen een gerechtsdeurwaarder ingediende klacht niet-ontvankelijk. Volgens de Kamer is het niet de taak van de KBvG om te bewaken dat deurwaarders in individuele gevallen hun ambtshandelingen overeenkomstig de daarvoor geldende wetsbepalingen zullen verrichten. Het gerechtshof Amsterdam vernietigde die uitspraak. Volgens het hof moet de in artikel 57 lid 1 Gdw aan de KBvG toegekende taak niet te eng worden opgevat.²⁹ Het belang van een optimaal functioneren van het ambt is het eigen belang van de KBvG. Daarnaast kan de KBvG in bijzondere gevallen (individuele) klachten van klagers overnemen en deze aan de tuchtrechter voorleggen.³⁰

De voorzitter van de Kamer voor gerechtsdeurwaarders kan, indien hij dat in het belang van het onderzoek wenselijk acht, het BFT opdragen een onderzoek in te stellen en hem van die bevindingen verslag uitbrengen.

De maatregelencatalogus

Indien de Kamer voor gerechtsdeurwaarders een bezwaar geheel of gedeeltelijk gegrond verklaart, kan zij de navolgende maatregelen opleggen:³¹

- a. een waarschuwing;
- b. een berisping;
- c. een geldboete ten hoogste van de vierde categorie, bedoeld in artikel 23 lid 4 Sr;

27 Zie bijvoorbeeld Hof Amsterdam 27 oktober 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BL2309.

28 Art. 30b lid 1 Gdw.

29 Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3379.

30 Hof Amsterdam 31 maart 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:1135.

31 Art. 43 lid 2 Gdw.

- d. de ontzegging van de bevoegdheid tot het aanwijzen van een toegevoegd gerechtsdeurwaarder of kandidaat-gerechtsdeurwaarder, voor bepaalde of onbepaalde duur;
- e. de schorsing in de uitoefening van het ambt voor de duur van ten hoogste één jaar;
- f. de ontzetting uit het ambt. De Kamer bepaalt in dat geval tevens de termijn waarbinnen betrokkene niet tot waarnemer kan worden benoemd of aan een gerechtsdeurwaarder kan worden toegevoegd. Deze termijn bedraagt maximaal tien jaren.

De Kamer voor gerechtsdeurwaarders kan een bezwaar ook gegrond verklaren zonder oplegging van een maatregel. Daarnaast kan worden bepaald dat de beslissing openbaar wordt gemaakt, maar alleen indien het bezwaar gegrond is verklaard en daarvoor een maatregel is opgelegd.³²

Bovenstaande maatregelen kunnen ook worden opgelegd aan een waarnemend gerechtsdeurwaarder, een toegevoegd gerechtsdeurwaarder of een kandidaat-gerechtsdeurwaarder, met dien verstande dat:

- een waarnemend gerechtsdeurwaarder ook als waarnemer in de uitoefening van het ambt kan worden geschorst voor bepaalde duur.
- een toegevoegd gerechtsdeurwaarder of een kandidaat-gerechtsdeurwaarder en degene die is toegevoegd in het kader van de stageverplichting bij de in artikel 25 lid 1 bedoelde opleiding, de hiervoor onder a, b en c genoemde maatregel kan worden opgelegd, alsmede de tuchtmaatregel van ontzegging van de bevoegdheid om gedurende maximaal tien jaar als toegevoegd gerechtsdeurwaarder of kandidaat-gerechtsdeurwaarder op te treden. Hun kan niet de maatregel van schorsing of ontzetting uit het ambt worden opgelegd.

Ook nadat een gerechtsdeurwaarder ontslag heeft genomen, kan hem de maatregel van ontzetting uit het ambt worden opgelegd. De tuchtrechter zal daarbij tevens moeten bepalen gedurende welke termijn hij niet tot waarnemer kan worden benoemd of aan een gerechtsdeurwaarder kan worden toegevoegd.

De Kamer is niet bevoegd om een voorwaardelijke maatregel op te leggen en evenmin om een voorziening te gelasten die haar geraden voorkomt. Persoonlijk vind ik dat jammer. In het advocatentuchtrecht wordt soms een voorwaardelijke boete opgelegd, voor het geval de advocaat weigert om een bedrag aan zijn cliënt terug te betalen.³³ Ook kan een advocaat

³² Art. 43 lid 4 Gdw.

³³ Raad van Discipline Amsterdam 23 maart 2018, ECLI:NL:TADRAMS:2018:74.

worden verplicht om begeleiding door een coach te aanvaarden.³⁴ Dergelijke instrumenten mist men in het tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders.

Voorlopige schorsing

Wel kan de Kamer een gerechtsdeurwaarder tegen wie een ernstig vermoeden is gerezen dat hij klachtwaardig heeft gehandeld, in afwachting van een beslissing hierover schorsen voor een periode van ten hoogste zes maanden. Zij kan deze periode eenmaal verlengen voor ten hoogste zes maanden of totdat een beslissing tot ontslag onherroepelijk is geworden.³⁵

Hoewel de voorlopige schorsing kennelijk is bedoeld om een gerechtsdeurwaarder tijdens de behandeling van de klacht op non-actief te stellen, heeft de Kamer meermalen een verzoek tot voorlopige schorsing toegewezen voordat een klacht was ingediend.³⁶ De Kamer kwalificeert deze rechtsingang als een ordemaatregel die kan worden toegepast zonder dat een klacht tegen de gerechtsdeurwaarder is ingediend. Wel heeft de Kamer in zijn uitspraak van 27 juli 2020³⁷ overwogen dat de schorsing tijdelijk is en op verzoek van de gerechtsdeurwaarder te allen tijde kan worden opgeheven. Als een verzoek wordt ingediend tot opheffing van de voorlopige schorsing kan een rol kan spelen of er inmiddels een tuchtklacht is ingediend.

Preventie: stille bewindvoering

Voorts kan de voorzitter van de Kamer indien de continuïteit van de praktijk van een gerechtsdeurwaarder vanwege de wijze van bedrijfsvoering in gevaar dreigt te komen, ambtshalve, naar aanleiding van een klacht, of op verzoek van de KBvG of van het BFT, voor een periode van maximaal een jaar een stille bewindvoerder benoemen. Die bevoegdheid is opgenomen onder de regels voor het toezicht door het BFT maar deze kan dus ook worden gehanteerd naar aanleiding van een ingediende klacht.³⁸ Sinds dit instrument in 2016 in de wet is opgenomen, is het tot nu toe nooit toegepast.

Griffierecht

Voordat een tegen een gerechtsdeurwaarder gerezen bezwaar in behandeling wordt genomen op grond van een bij de Kamer ingediende klacht, heft de secretaris van de Kamer

34 Raad van Discipline 's-Gravenhage 8 mei 2017, ECLI:NL:TADRSGR:2017:79.

35 Art. 38 Gdw.

36 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 15 mei 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:135.

37 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 27 juli 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:55.

38 Art. 33a Gdw.

voor gerechtsdeurwaarders een griffierecht van € 50.³⁹ Als het griffierecht niet op tijd is betaald, wordt de klacht niet-ontvankelijk verklaard. Als de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, bepaalt de Kamer dat het door de klager betaalde griffierecht moet worden vergoed door de betrokken gerechtsdeurwaarder.⁴⁰

4.1.3 *Normatief kader: regelgeving, kernwaarden/fundamentele beginselen, gedragsregels, soft law*

Regelgeving

De voor gerechtsdeurwaarders geldende regels zijn vermeld in of gebaseerd op de Gerechtsdeurwaarderswet. Voor de dagelijkse praktijk is van groot belang het op artikel 2 lid 2 Gdw gebaseerde Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarder.

In artikel 80 Gdw is aan de KBvG de bevoegdheid toegekend om met betrekking tot onderwerpen waarvan de gerechtsdeurwaarderwet regeling of nadere regeling bij verordening voorschrijft, verordeningen vast te stellen.

Op dit moment gelden de volgende verordeningen:

- Verordening Beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders;
- Verordening KBvG Normen voor Kwaliteit;
- Verordening Deelneming in gerechtsdeurwaarderskantoren;
- Administratieverordening;
- Verordening Beroepsstage en Permanente Educatie KBvG;
- Verordening gegevensverstrekking door de leden van de KBvG;
- Verordening digitaal beslagregister voor gerechtsdeurwaarders;
- Verordening Grenzen tariefmodellen gerechtsdeurwaarders.

Een door de KBvG vastgestelde verordening behoeft de goedkeuring van de minister. De goedkeuring kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. In 2013 heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie op grond daarvan goedkeuring onthouden aan de gewijzigde Verordening onafhankelijkheid van de gerechtsdeurwaarder.⁴¹

Een verordening kan aan het bestuur van de KBvG de bevoegdheid toekennen tot het geven van nadere regels met betrekking tot het in de verordening behandelde onderwerp.

³⁹ De verplichting tot betaling van griffierecht is per 1 januari 2018 in werking getreden. Met de heffing van griffierecht wordt onder meer beoogd om het aantal lichtvaardige klachten in te perken.

⁴⁰ Art. 37 lid 3-7 Gdw.

⁴¹ Zie daarover ABRvS 24 februari 2016, ECLI:NL:RVS:2016:473.

De Normen voor Kwaliteit zijn op grond daarvan bijvoorbeeld verder uitgewerkt in een Reglement KBvG Normen voor Kwaliteit. Daarnaast heeft het bestuur van de KBvG diverse bestuursregels vastgesteld.⁴² Op dit moment zijn de volgende bestuursregels van toepassing:

- Bestuursregel Regelingskosten;
- Bestuursregel Profitletters;
- Bestuursregel Publicatie in gerechtelijke advertenties;
- Bestuursregel Afwikkeling derdenbeslagen;
- Bestuursregel ter regulering van de voorfinanciering out-of-pocket-kosten;
- Bestuursregel liquiditeit en solvabiliteit.

Kernwaarden en fundamentele beginselen

De KBvG bestaat sinds de Gerechtsdeurwaarderswet op 15 juli 2001 in werking is getreden. Op diezelfde datum is ook de KBvG Verordening Beroeps- en gedragsregels in werking getreden. Deze oudste KBvG-verordening bevat basale gedragsregels voor het ambt van gerechtsdeurwaarders.

De Commissie evaluatie Koninklijke beroepsorganisatie van gerechtsdeurwaarders heeft in 2009 in haar eerste aanbeveling geadviseerd dat de KBvG de kernwaarden van het beroep zal expliciteren.⁴³

In 2013 is dr. C. (Ineke) van den Berg-Smit gepromoveerd op een onderzoek naar de ontwikkelingen in de beroepsuitoefening van gerechtsdeurwaarders en de gevolgen daarvan voor de opleiding tot gerechtsdeurwaarder. Zij heeft in haar proefschrift⁴⁴ ook een aanzet gegeven voor het definiëren van kernwaarden voor het ambt van gerechtsdeurwaarders.

Uiteindelijk heeft de Ledenraad van de KBvG na onderzoek en debat in 2016 vier kernwaarden voor het ambt vastgesteld. Deze zijn vervolgens opgenomen in het meerjarenbeleidsplan 2016-2020 van de KBvG. Het is de bedoeling dat deze opgenomen zullen worden in een nieuwe Gerechtsdeurwaardersverordening, waarvan de tekst inmiddels door de ledenraad van de KBvG is vastgesteld. De KBvG heeft haar kernwaarden in 2016 als volgt geformuleerd:

42 De evaluatiecommissie KBvG schrijft in haar rapport 'Noblesse Oblige' (p. 18): 'De optie van subdelegatie is uitsluitend voor detailkwesties bedoeld, ter nadere invulling van wat in een verordening genormeerd is, en is niet voor de grote thema's bedoeld.'

43 'Noblesse Oblige', p. 20 jo. p. 13.

44 C. van den Berg-Smit, *De gerechtsdeurwaarder: ambtenaar en ondernemer* (diss. Utrecht), Apeldoorn/Antwerpen: Maklu Uitgevers 2013.

a) betrouwbaar en integer

De gerechtsdeurwaarder is betrouwbaar omdat hij handelt in naam van de Staat, volgens strikte beroepsnormering en deontologie die worden gecontroleerd en gehandhaafd. Hij doet niet alleen de dingen goed, maar moet ook de goede dingen doen. De gerechtsdeurwaarder is integer en werkt correct omdat hij optreedt met openbaar gezag, en daarbij in zijn rechtshandhavende taak rekening houdt met de belangen van alle partijen. Hij zet zijn professionele kennis in voor iedereen die deze kennis nodig heeft. Juist de gerechtsdeurwaarder moet zich strikt aan regels houden. Een gerechtsdeurwaarder die dit niet doet, hoort niet in dit ambt. Dit wil niet zeggen dat hij in dat geval als mens niet deugt, maar hij deugt niet als gerechtsdeurwaarder.

b) onafhankelijk en onpartijdig

De gerechtsdeurwaarder dient bij de uitoefening van zijn ambt en verdere werkzaamheden steeds te staan voor het rechtsstatelijk belang dat hij in het rechtsbestel vertegenwoordigt. De gerechtsdeurwaarder treedt weliswaar op verzoek van zijn opdrachtgever op, maar niet námens zijn opdrachtgever, nu hij nadrukkelijk de Staat vertegenwoordigt. De ambtelijke werkzaamheden van de gerechtsdeurwaarder zijn verweven met de onafhankelijkheid en macht van de rechtelijke macht. De gerechtsdeurwaarder mag zich daarbij niet laten leiden door de mededelingen en wensen van zijn opdrachtgever die per definitie een partijdig belang heeft. Die onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de gerechtsdeurwaarder dienen niet alleen de pijlers, maar zelfs absolute voorwaarden te zijn van de ambtsuitoefening. Om die reden ook moet de gerechtsdeurwaarder ambtenaar-ondernemer zijn, omdat hij alleen dan onpartijdig kan handelen ten opzichte van de overheid als verzoeker of verweerder.

- Professionele onafhankelijkheid houdt in dat de gerechtsdeurwaarder in het publiek belang handelt en daarbij de partijbelangen van de verzoeker en verweerder zorgvuldig afweegt.*
- Economische onafhankelijkheid houdt in dat de gerechtsdeurwaarder voor zijn honorering niet alleen afhankelijk is van het resultaat van de tenuitvoerlegging.*

c) dienstbaar

De gerechtsdeurwaarder is dienstbaar aan zijn taak de rechtvaardige en effectieve rechtshandhaving te bevorderen. Het eigen belang van de gerechtsdeurwaarder is ondergeschikt aan het groter belang dat hij dient. De gerechtsdeurwaarder draagt een groot verantwoordelijkheidsgevoel voor de rechtsstatelijke waarden en laat dit blijken door partijen – of het nu gaat om verzoekers, verweerders of derden – op dezelfde manier te assisteren en informeren. Hij verricht zijn ministerie wanneer en waar hem dat wordt verzocht, mits wettig en wettelijk en met inachtneming van de beroepsdeontologie.

d) vakbekwaam

De gerechtsdeurwaarder is vakbekwaam. Hij heeft kennis van zaken en de vaardigheden om deze kennis in te zetten. De gerechtsdeurwaarder zet volledig in op deskundigheid: dit moet boven iedere twijfel verheven zijn. Wat de gerechtsdeurwaarder doet, moet goed zijn. Zijn expertise is actueel en toereikend, zijn vakbekwaamheid vanzelfsprekend. Onderdeel van zijn vakbekwaamheid is de zorgvuldigheid waarmee de gerechtsdeurwaarder zijn werkprocessen heeft ingericht en waarmee hij omgaat met de bijzondere bevragingbevoegdheden die hij heeft en de persoonsgegevens waar hij verantwoordelijk voor is.

In september 2019 heeft de KBvG een commissie Herijking KBvG-regelgeving aangesteld. Deze commissie heeft de bestaande KBvG-regelgeving onder de loep genomen met als doel het creëren van overzichtelijke en makkelijk raadpleegbare en hanteerbare regelgeving. Inmiddels heeft dat geleid tot de vaststelling door de ledenraad van de KBvG van een nieuwe Gerechtsdeurwaardersverordening, waarin de kernwaarden zijn opgenomen. Deze nieuwe verordening moet nog worden goedgekeurd door de minister van Rechtsbescherming.

Zodra de kernwaarden van het deurwaardersambt zijn opgenomen in een verordening, kunnen deze een rol gaan spelen in de tuchtrechtelijke jurisprudentie. Tot nu toe heeft het gerechtshof zich over fundamentele beginselen nauwelijks uitgelaten. In 2018 heeft het gerechtshof overwogen dat het naar waarheid invullen van exploten de kern uitmaakt van de ambtelijke taak van een gerechtsdeurwaarder omdat daarop blindelings vertrouwd moet kunnen worden.⁴⁵

Ook de toezichthouder BFT zal zich daardoor meer kunnen richten op de kernwaarden van het deurwaardersambt en minder op verwijten dat beslagen in veel gevallen niet binnen de in de wet gestelde termijn aan de schuldenaar worden betekend.⁴⁶

45 Hof Amsterdam 27 maart 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:992.

46 Zie onder meer Hof Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3407.

4.2 MATERIEEL

4.2.1 *Professioneel gedrag:*

Gedragingen in de privésfeer

De Verordening beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders bevat geen bepalingen die betrekking hebben op het privéleven van de gerechtsdeurwaarders. De verordening heeft uitsluitend betrekking op het professionele optreden van een gerechtsdeurwaarder. In de toelichting op deze gedragsregels⁴⁷ is echter aangegeven dat de algemene gedragsnorm van artikel 1 (waarin is bepaald dat een gerechtsdeurwaarder zich als een goed gerechtsdeurwaarder dient te gedragen) ook betrekking heeft op diens gedragingen buiten de beroepsuitoefening. Omdat een gerechtsdeurwaarder een openbaar ambtenaar is met bijzondere bevoegdheden, mag volgens de toelichting ook buiten werktijd geen enkele twijfel rijzen over diens geschiktheid om het ambt uit te oefenen. De privégedragingen van een gerechtsdeurwaarder zijn daarom relevant voor zover zij van belang kunnen zijn voor zijn professionele handelen.

Daarnaast geldt nog het volgende. In artikel 17 Gdw is voorgeschreven dat een gerechtsdeurwaarder niet alleen met betrekking tot zijn zaken en kantoor een goede administratie moet voeren maar ook met betrekking tot zijn privévermogen, daaronder mede begrepen het vermogen van een gemeenschap van goederen waarin hij is gehuwd of waarin hij een geregistreerd partnerschap is aangegaan. Informatie daarover dient hij jaarlijks te verstrekken aan de toezichthouder.

Volgens de tuchtrechtelijke jurisprudentie kunnen handelingen die de gerechtsdeurwaarder als privépersoon heeft verricht, onder omstandigheden tot tuchtrechtelijke aansprakelijkheid leiden. Bijvoorbeeld als een gerechtsdeurwaarder verslaafd is aan verdovende middelen en die verslaving niet onder controle weet te krijgen⁴⁸ of als een gerechtsdeurwaarder in een door hem als privépersoon gevoerde procedure willens en wetens gebruikmaakt van een door een andere gerechtsdeurwaarder opgemaakt onvolledig proces-verbaal van constatering.⁴⁹ En uiteraard valt het midden in de nacht versturen van persoonlijk getinte berichten aan een cliënte, ook onder de werking van de gedragsregels.⁵⁰

47 De verordening beroeps- en gedragsregels Gerechtsdeurwaarders is met de daarbij horende toelichting gepubliceerd in *Stcrt.* 2001, 132, p. 13.

48 Hof Amsterdam 8 mei 2012, ECLI:NL:GHAMS:2012:BZ5441.

49 Hof Amsterdam 28 juni 2007, ECLI:NL:GHAMS:2007:BA9178.

50 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 23 januari 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:8.

Nevenwerkzaamheden en nevenbetrekkingen

Gerechtsdeurwaarders zijn – met uitsluiting van ieder ander – belast met het betekenen van exploitatie en de tenuitvoerlegging van executorialle titels. Ook het leggen van conservatoir beslag en bewijsbeslag is exclusief aan gerechtsdeurwaarders opgedragen. Daarnaast mogen zij ook protesten van non-acceptatie of non-betaling van wissels, orderbiljetten en dergelijke doen en ambtelijk toezicht houden bij vrijwillige openbare verkopen.⁵¹ Andere werkzaamheden mag een gerechtsdeurwaarder slechts verrichten indien dit de goede en onafhankelijke vervulling van zijn ambt of het aanzien daarvan niet schaadt of belemmert. Op grond van artikel 20 Gdw kan het verrichten van bepaalde werkzaamheden bij algemene maatregel van bestuur aan gerechtsdeurwaarders worden verboden, behoudens het optreden ten behoeve van een aantal in de wet genoemde gebruikelijke werkzaamheden voor gerechtsdeurwaarders (waaronder het voeren van een incassopraktijk, het uitoefenen van een veilinghoudersbedrijf en het opmaken van een proces-verbaal van constatering).

Als een gerechtsdeurwaarder andere dan de expliciet in de Gdw toegestane werkzaamheden verricht, moet hij daarvan opgave doen aan het bestuur van de KBvG.

In 2014 is tijdens de wijziging van de Gdw geopperd om deurwaarders te verbieden om andere werkzaamheden te verrichten dan de aan hen opgedragen ambtshandelingen. In de memorie van toelichting heeft de minister aangegeven dat een verbod op incassowerkzaamheden de gerechtsdeurwaarder beperkt in zijn ondernemerschap, terwijl daar met het oog op zijn ambtelijke handelen geen noodzaak voor is. Een algeheel verbod op nevenwerkzaamheden strekt nog verder. Ook daarvoor bestaat volgens de minister onvoldoende aanleiding.

Verantwoordelijkheid voor ondergeschikten

Het tuchtrecht heeft alleen betrekking op een gerechtsdeurwaarder zelf en niet op de (niet-ambtelijke bevoegde) medewerkers die op zijn kantoor werkzaam zijn. De verrichtingen van die medewerkers vallen tuchtrechtelijk echter onder de verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder.⁵²

Samenwerken

De Gdw en de Gedragsregels bevatten geen voorschriften over samenwerkingsverbanden voor gerechtsdeurwaarders. Wel bepaalt artikel 19 dat de kwaliteitsrekening van gerechtsdeurwaarders die in een maatschap samenwerken, kan worden gesteld ten name van de gerechtsdeurwaarders tezamen, de maatschap of de vennootschap. Voor het overige

51 Art. 2 Gdw.

52 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 2 juli 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:157.

is de Gdw geschreven vanuit de veronderstelling dat iedere gerechtsdeurwaarder zelfstandig zijn eigen praktijk voert.

In de beslissingen van de Kamer van Gerechtsdeurwaarders valt regelmatig te lezen dat een klacht niet tegen een gerechtsdeurwaarder is ingediend maar tegen het kantoor van de gerechtsdeurwaarder. De Kamer gaat ervan uit dat uit het verweer zal blijken op welke gerechtsdeurwaarder de klacht betrekking heeft. Zo niet, dan wordt de klacht geacht te zijn gericht tegen alle aan dat kantoor verbonden gerechtsdeurwaarders.

In beginsel wordt een klacht alleen gegrond verklaard als de betreffende gerechtsdeurwaarder persoonlijk een verwijt kan worden gemaakt voor enig handelen of nalaten.⁵³ Alleen met betrekking tot het beheer van derdengeld worden (op grond van het systeem van de wet) alle aan een kantoor verbonden gerechtsdeurwaarders volledig verantwoordelijk gehouden voor een mogelijk bewaringstekort. Dat geldt ook voor gerechtsdeurwaarders die geen zeggenschap hebben over het kantoor of die daarbij in dienst zijn. Evenmin acht de Kamer het relevant welke interne taakverdeling de gerechtsdeurwaarders op dat punt hebben gemaakt. De verantwoordelijkheid voor het derdengeld kan ook niet aan een andere gerechtsdeurwaarder worden overgedragen.⁵⁴

Tuchtrechtelijk is niet relevant of een gerechtsdeurwaarder werkt als zelfstandig ondernemer of in loondienst. Uit het systeem van de wet volgt volgens de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders⁵⁵ dat er slechts één mogelijkheid is om gerechtsdeurwaarder te worden zonder ondernemer te zijn. De toegevoegd gerechtsdeurwaarder hoeft niet te voldoen aan de eisen die verband houden met het zelfstandig ondernemerschap. Voor door de Kroon benoemde gerechtsdeurwaarders (dus ook die in loondienst) gelden alle wettelijke vereisten waaraan een gerechtsdeurwaarder dient te voldoen. Dus ook aan de verplichtingen die samengaan met het zelfstandig ondernemerschap waarbij zij in gelijke mate het ondernemersrisico lopen.

Maar als een toegevoegd gerechtsdeurwaarder zeggenschap heeft over het reilen en zeilen op een deurwaarderskantoor, is hij tuchtrechtelijk mede verantwoordelijk voor handelingen van een medewerker van het kantoor.⁵⁶

53 Zie Hof Amsterdam d.d.5 maart 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:755.

54 Zie onder meer Hof Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3351 en Kamer voor gerechtsdeurwaarders 7 maart 2017, ECLI:NL:TGDKG:2017:25.

55 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 18 januari 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:9, onder verwijzing naar Hof Amsterdam 13 juli 2010, ECLI:NL:GHAMS:2010:BN1177, Kamer voor gerechtsdeurwaarders 7 maart 2017, ECLI:NL:TGDKG:2017:25 en Hof Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3351.

56 Hof Amsterdam 21 april 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:1227.

4.2.2 *Onafhankelijkheid, (on)partijdigheid, objectiviteit*

Formele onafhankelijkheid

Sinds de invoering van de Gerechtsdeurwaarderswet in 2001 is de toen in werking getreden verordening Onafhankelijkheid verschillende keren gewijzigd. De gerechtsdeurwaarders hebben er lang voor gepleit om een ruime deelneming van een opdrachtgever in een deurwaarderskantoor toe te staan. De minister wenste dat zo veel mogelijk te beperken. Uiteindelijk heeft die discussie geleid tot intrekking van de verordening Onafhankelijkheid en invoering van de verordening Deelneming in gerechtsdeurwaarderskantoren per 1 oktober 2019. Op grond daarvan dient een gerechtsdeurwaarder ervoor te zorgen dat alle beslissingen over het beleid van het kantoor, het beheer van de derdengelden en de behandeling van alle opdrachten, uitsluitend worden genomen door een gerechtsdeurwaarder, dan wel onder directe verantwoordelijkheid van een gerechtsdeurwaarder. Wel is het onder voorwaarden toegestaan dat personen die geen gerechtsdeurwaarder zijn (direct of indirect) deelnemen in of deel uitmaken van het bestuur van het deurwaarderskantoor. Zij mogen echter niet betrokken zijn bij een opdrachtgever van het deurwaarderskantoor.

Economische onafhankelijkheid

Daarnaast heeft de KBvG een nieuwe verordening Grenzen tariefmodellen gerechtsdeurwaarders aangenomen, die bij besluit van 10 februari 2020 door de minister van Rechtsbescherming is goedgekeurd en per 1 januari 2021 in werking is getreden.

Deze verordening heeft vooral betrekking op de financiële afhankelijkheid van de gerechtsdeurwaarders. De verordening probeert een financieel eigen belang van de gerechtsdeurwaarder bij de wijze waarop hij zijn werkzaamheden uitvoert, zo veel mogelijk te voorkomen. De verordening beoogt volgens de toelichting een einde te maken aan situaties waarin gerechtsdeurwaarders, onder druk van de onderlinge concurrentie, tot financiële afspraken komen waarin de kwaliteit van de ambtelijke dienstverlening en de goede beroepsuitoefening ondergeschikt raken aan de belangen van de opdrachtgever, ten nadele van de schuldenaar en in bepaalde gevallen zelfs met gevaar voor de continuïteit van de beroepsuitoefening door de individuele gerechtsdeurwaarder.

Uit de jurisprudentie blijkt dat gerechtsdeurwaarders zelf (via een aparte rechtspersoon) vorderingen van hun cliënten overnemen. Vanaf dat moment mag een gerechtsdeurwaarder op grond van artikel 3 Gdw zelf geen ambtshandelingen meer verrichten met betrekking tot die vordering. De tuchtrechter is van mening dat een gerechtsdeurwaarder door het

kopen van vorderingen grond geeft voor twijfel aan zijn onafhankelijkheid en ambtelijke onpartijdigheid.⁵⁷ Dat geldt ook voor aan hem gelieerde gerechtsdeurwaarders.⁵⁸

In de verordening Normen voor kwaliteit is bepaald dat de gerechtsdeurwaarder zorg moet dragen voor een gebalanceerde opdrachtgeversportefeuille waardoor hij zich in alle gevallen onafhankelijk tegenover opdrachtgevers op kan stellen. In het reglement Normen voor kwaliteit blijkt dat sprake is van een gebalanceerde opdrachtgeversportefeuille indien geen van de opdrachtgevers meer dan 15 procent van de totale opdrachtgeversportefeuille uitmaakt. Hoewel van de Normen voor kwaliteit (gemotiveerd) kan worden afgeweken, dient een gerechtsdeurwaarder te allen tijde bedacht zijn op de situatie dat hij ten opzichte van zijn opdrachtgever niet meer de vrijheid en de onafhankelijkheid bezit om deugdelijk te adviseren en te representeren.⁵⁹ Daarom past een gerechtsdeurwaarder terughoudendheid ten aanzien van bijvoorbeeld het afsluiten van een geldlening bij een opdrachtgever van zijn kantoor. Dat volgt ook uit het bepaalde in artikel 2 van de Verordening beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders op grond waarvan de gerechtsdeurwaarder zijn beroep zo uitoefent dat zijn onafhankelijkheid en ambtelijke onpartijdigheid niet in gevaar komt. Volgens de toelichting op dit artikel moet de gerechtsdeurwaarder te allen tijde bedacht zijn op de situatie dat hij ten opzichte van zijn opdrachtgever niet meer de vrijheid en de onafhankelijkheid bezit om deugdelijk te adviseren en te representeren, waarbij ook de indruk die bij derden wordt gewekt een rol kan spelen. Een belangenverstrengeling door financiële of persoonlijke relaties kan de gewenste onafhankelijkheid in gevaar brengen.⁶⁰ Desondanks is het niet verboden dat een gerechtsdeurwaarder een geldlening verkrijgt van zijn opdrachtgever.⁶¹

4.2.3 *Geheimhouding*

In artikel 5 van de Verordening Gedragsregels is bepaald dat een gerechtsdeurwaarder vertrouwelijke gegevens die in de uitoefening van zijn beroep te zijner kennis zijn gekomen, niet verder of anders verwerkt en bekendmaakt dan voor de zorgvuldige vervulling van zijn beroep wordt vereist en hem bij of krachtens de wet is toegestaan.

57 Hof Amsterdam 6 maart 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:763.

58 Hof Amsterdam 19 juni 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2017.

59 Zie *Kamerstukken II* 2014/15, 34047, nr. 3, p. 14, onder 5 (MvT wijziging Gdw).

60 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 18 januari 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:9. Kamer voor gerechtsdeurwaarders 12 november 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:168.

61 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 12 november 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:168.

In het reglement Normen voor kwaliteit wordt gerechtsdeurwaarders geadviseerd om externe partijen die inzage kunnen hebben in de dossieradministratie van een gerechtsdeurwaarder (zoals systeembeheerders of applicatieleveranciers) en medewerkers een geheimhoudingsverklaring te laten tekenen.

Uit de jurisprudentie van de tuchtrechter blijkt niet dat op dit onderdeel sprake is van zorgen of ontwikkelingen. Geheimhouding zit deurwaarders kennelijk in de genen.

4.2.4 *Communicatie*

Gedragsregel 12 bepaalt dat een gerechtsdeurwaarder zich zorgvuldig en in overeenstemming met de eisen van zijn beroep moet presenteren. Het reglement Normen voor kwaliteit werkt dat verder uit.

Zo mag een gerechtsdeurwaarder geen vergelijkende reclame maken. Dat kan bij het publiek namelijk een onwenselijk beeld van de beroepsgroep oproepen. Daarnaast bevatten de Normen voor kwaliteit regels over het minimaal eenmaal per jaar informeren van de opdrachtgever, het communiceren in algemeen begrijpelijk Nederlands en het toelichten van vaktermen.

Tuchtrechtelijke jurisprudentie daarover is niet bekend. Kennelijk houden gerechtsdeurwaarders zich aan het verbod op het voeren van vergelijkende reclame.

Wel is een uitspraak van de Kamer bekend over de vraag of een gerechtsdeurwaarder steeds moet mededelen in welke hoedanigheid hij optreedt. Deze uitspraak heeft betrekking op een gerechtsdeurwaarder die de eigenaar-verhuurder vergezelt tijdens een huisbezoek bij een huurder. Aan de huurder wordt alleen de naam van de gerechtsdeurwaarder genoemd en niet zijn hoedanigheid. Ook wordt de huurder medegedeeld dat de gerechtsdeurwaarder een gespreksverslag maakt van het bezoek. Later blijkt dat van het bezoek een proces-verbaal van bevindingen is opgemaakt dat in een dagvaardingsprocedure tegen klagster is overgelegd. De Kamer oordeelt dat een gerechtsdeurwaarder niet in alle gevallen waarin een proces-verbaal van bevinding wordt opgemaakt zijn hoedanigheid bekend hoeft te maken. In dit geval is de Kamer van oordeel dat de gerechtsdeurwaarder dat wel had moeten doen. Het betrof een huisbezoek aan een privéwoning waar onduidelijkheid bestond over de aanwezigheid en de hoedanigheid van de gerechtsdeurwaarder.⁶²

62 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 14 oktober 2009, ECLI:NL:RBAMS:2009:YB0332.

4.2.5 Vaktechnische kwaliteit

Nakomen wettelijke voorschriften

Het naar waarheid invullen van exploiten maakt de kern uit van de ambtelijke taak van een gerechtsdeurwaarder. Ook correct toepassen van wettelijke termijnen wordt tuchtrechtelijk afgestraft, ongeacht de vraag of de betrokkene enig nadeel heeft geleden doordat het beslag niet binnen de wettelijke termijn aan hem is betekend.⁶³ In 2014 heeft de Hoge Raad in een civiele zaak bepaald dat het vakantiegeld soms niet volledig onder een gelegd beslag valt. Tot dat moment werd er in de deurwaarderspraktijk algemeen van uitgegaan dat het vakantiegeld steeds volledig onder een gelegd beslag valt. De Kamer heeft over een daarover ingediende klacht geoordeeld dat het niet aan de tuchtrechter is om daarover een oordeel te geven. Tevens heeft de Kamer aangegeven dat de gevolgen van het door de Hoge Raad ingenomen standpunt niet met terugwerkende kracht aan een gerechtsdeurwaarder kan worden tegengeworpen.⁶⁴

In de tuchtrechtelijke jurisprudentie heeft vaker een rol gespeeld dat sprake was van een vraagstuk waarover nog niet eerder een richtinggevende beslissing was genomen.⁶⁵

Zorgvuldigheid

Als onafhankelijk openbaar ambtenaar dient een gerechtsdeurwaarder niet alleen rekening te houden met de belangen en wensen van zijn opdrachtgever, maar ook met de belangen van de tegenpartij. Als een gerechtsdeurwaarder een dagvaarding betekent, dient hij de gedaagde daarom te wijzen op de mogelijkheid dat en de manier waarop verweer gevoerd kan worden tegen de ingestelde vordering. Zodra de rechter uitspraak heeft gedaan, zal een gerechtsdeurwaarder de in het ongelijk gestelde partij moeten wijzen op de mogelijkheid dat en de termijn waarbinnen verzet of hoger beroep ingesteld kan worden. Zodra sprake is van een onherroepelijke executoriale titel, zal de gerechtsdeurwaarder steeds minder onafhankelijk opereren. Hij heeft immers als wettelijke taak het ten uitvoer leggen van executoriale titels.

Veel tuchtrechtelijke uitspraken zijn gebaseerd op klachten die door schuldenaren worden ingediend. Uit die jurisprudentie blijkt dat een gerechtsdeurwaarder ook tijdens de executie in vergaande mate rekening moet houden met het belang van de schuldenaar, bijvoorbeeld om onnodige extra executiekosten te voorkomen.⁶⁶ Ook dient de gerechtsdeurwaarder

63 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 21 januari 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:8 en Hof Amsterdam 11 juni 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:1839.

64 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 20 januari 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:1.

65 Hof Amsterdam 18 oktober 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BT8421.

66 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 24 maart 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:25.

marginaal te toetsen of sprake is van een terechte executieopdracht. De gerechtsdeurwaarder heeft op dat punt een eigen verantwoordelijkheid en hij dient een eigen afweging te maken, waarbij hij zowel met de belangen van zijn opdrachtgever als met die van de wederpartij rekening dient te houden.⁶⁷

Als ten laste van een natuurlijk persoon beslag op een bankrekening wordt gelegd, dient sinds 1 januari 2021 een beslagvrije voet te worden gehanteerd. Voor die tijd bestond daarvoor geen wettelijke verplichting. Toch diende in sommige gevallen op grond van bestaande jurisprudentie rekening te worden gehouden met een beslagvrije voet. Als de schuldenaar voorafgaand aan de beslaglegging stukken aan de gerechtsdeurwaarder heeft verstrekt, waaruit bleek dat dit het geval is, diende de gerechtsdeurwaarder daar rekening mee te houden⁶⁸ of diende hij dat beslag niet te leggen.⁶⁹

Hoewel een gerechtsdeurwaarder veelal handelt in opdracht van de schuldeiser, heeft hij op diverse punten een grote eigen verantwoordelijkheid voor het correct toepassen van het beslagrecht. Een gerechtsdeurwaarder is in grote mate tuchtrechtelijk verantwoordelijk voor de manier waarop de executoriale titel wordt geëxecuteerd. Dat blijkt uit talloze casuïstische uitspraken van de Kamer voor gerechtsdeurwaarders.⁷⁰

Een gerechtsdeurwaarder mag overigens op grond van de in artikel 11 Gdw opgenomen ministerieplicht zelden een aan hem verstrekte opdracht tot het verrichten van ambtshandelingen weigeren.⁷¹ Alleen als dit met het oog op zijn persoonlijke omstandigheden redelijkerwijs niet van hem kan worden verlangd (of als de opdrachtgever weigert hem een voorschot te betalen) mag een gerechtsdeurwaarder zijn ministerieplicht weigeren. In de civiele jurisprudentie is uitgemaakt dat een gerechtsdeurwaarder geen ministerieplicht heeft als sprake is van misbruik van recht. Bijvoorbeeld bij een wanverhouding tussen het gebruik van de bevoegdheid en de nadelen die daarvan het gevolg zijn.⁷²

Als een gerechtsdeurwaarder opdracht krijgt om een oude of onduidelijke executoriale titel ten uitvoer te leggen, mag hij die opdracht in beginsel niet weigeren. Wel wordt van de gerechtsdeurwaarder verlangd dat hij op basis van een marginale toetsing zal beoordelen

67 Hof Amsterdam 21 april 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:1227.

68 Hof Amsterdam 15 november 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:4538.

69 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 16 augustus 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:130.

70 Zie bijv. Kamer voor gerechtsdeurwaarders 20 december 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:174 over het in gerechtelijke bewaring geven van een huisdier zonder enige noodzaak en tegen kosten die niet in verhouding staan met de te verwachten opbrengst.

71 Opvallend is het verschil met art. 17 en 21 Wet op het notarisambt.

72 Rb. 's-Gravenhage 15 april 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BI9339.

of de aan hem verstrekte gegevens voldoende grond bieden voor de gevraagde executie.⁷³ Als de opdracht betrekking heeft op de inning van niet betaalde alimentatie, zal de deurwaarder voor een belangrijk deel moeten afgaan op de daarover door de opdrachtgever verstrekte informatie. Van de deurwaarder mag daarbij een kritische houding worden verwacht.⁷⁴

4.3 PROCESRECHT

4.3.1 *Klachtbevoegdheid*

Volgens de memorie van toelichting⁷⁵ kan een klacht worden ingediend door een particulier die zich door de behandeling van een gerechtsdeurwaarder in zijn belangen voelt aangetast. Daaruit volgt volgens het gerechtshof Amsterdam dat een klager voldoende eigen rechtens te respecteren belang moet hebben om als belanghebbende te worden aangemerkt en als klager te kunnen worden ontvangen in de tuchtprocedure.⁷⁶

Curieus is een uitspraak van de Kamer uit 2015. Tijdens de mondelinge behandeling van de klacht (wegens het niet tijdig betekenen van een dagvaarding) trok de klager de klacht in. Diens gemachtigde geeft aan dat hij nu als klager aangemerkt wil worden. Hij heeft daarbij belang omdat zijn cliënt hem aansprakelijk kan stellen voor het niet tijdig laten betekenen van de dagvaarding. De Kamer vindt dat de gemachtigde daardoor voldoende belang heeft bij het overnemen van de klacht.⁷⁷

Actueel belang

Op grond van artikel 37 lid 2 Gdw dient een klacht – op straffe van niet-ontvankelijkheid – ingediend te worden binnen drie jaar na de dag waarop de klager heeft kennisgenomen of redelijkerwijs kennis heeft kunnen nemen van het handelen of nalaten van de gerechtsdeurwaarder waarop de klacht betrekking heeft. Deze termijn is in juli 2016 in de wet opgenomen. Ook daarvoor hanteerde de tuchtrechter op dat punt een gelijklopend beleid.

73 Hof Amsterdam 21 april 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:1227.

74 Hof Amsterdam 18 oktober 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BU2071.

75 *Kamerstukken II* 1991/92, 22775, nr. 3.

76 Hof Amsterdam 13 maart 2018, ECLI:NL:GHAMS:2008:BC7801 en Hof Amsterdam 27 oktober 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BL2309.

77 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 29 mei 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:62.

Opkomen voor het algemeen belang

Een door een gerechtsdeurwaarder in het algemeen belang tegen een collega ingediende klacht vanwege ten onrechte bij een partij in rekening gebrachte nakosten, werd niet ontvankelijk verklaard vanwege het ontbreken van een eigen belang.⁷⁸ Onder verwijzing naar de parlementaire geschiedenis was de Kamer van oordeel dat een dergelijke klacht – behoudens bijzondere omstandigheden – niet als een voldoende eigen belang kan worden aangemerkt en om die reden niet-ontvankelijk dient te worden verklaard. Er zijn geen uitspraken bekend waarin de Kamer klachten op grond van het algemeen belang wel ontvankelijk heeft verklaard. Maar de Kamer sluit dat, blijkens de hiervoor geciteerde beslissing, niet uit indien sprake is van bijzondere omstandigheden. Mogelijk zal een klacht van de ene deurwaarder tegen de andere wel ontvankelijk zijn indien de gerechtsdeurwaarder een concurrentievoordeel tracht te behalen door zich niet aan wettelijke verplichtingen te houden.

In 2014 oordeelde de Kamer dat de KBvG er niet voor heeft te waken dat deurwaarders in individuele gevallen hun ambtshandelingen overeenkomstig de daarvoor geldende wetbepalingen zullen verrichten. Volgens de Kamer heeft de KBvG geen belang bij het indienen van een tuchtklacht tegen een individuele gerechtsdeurwaarder over een incidentele fout.⁷⁹

Het gerechtshof oordeelde daarover – onder verwijzing naar een recente brief van de staatssecretaris – echter anders in 2015. Zowel de KBvG als het BFT kan klachten bij de tuchtrechter indienen en in bijzondere gevallen ook (individuele) klachten van direct betrokkenen overnemen en aan de tuchtrechter voorleggen. Het belang van een optimaal functioneren van het ambt is volgens het gerechtshof het eigen belang van de KBvG.⁸⁰ Volgens de Kamer betekent het gegeven dat de tuchtrechtspraak wordt uitgeoefend ten dienste van het algemeen belang, niet dat iedere individuele klager een klacht kan indienen in het algemeen belang. Dat de KBvG wel in het algemeen belang kan optreden, komt door haar wettelijke taak.⁸¹

Prijsgeven mogelijkheid te klagen

Mij zijn geen uitspraken bekend waarin een tegen een gerechtsdeurwaarder ingediende klacht niet-ontvankelijk is verklaard omdat dit recht zou zijn prijsgegeven. Integendeel. Ook als het achterliggende probleem inmiddels is opgelost, kan het handelen van een gerechtsdeurwaarder nog steeds tuchtrechtelijk worden getoetst. Eisen dat een klacht moet

78 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 10 maart 2009, ECLI:NL:TGDKH:2009:YB0152.

79 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 29 juli 2014, ECLI:NL:TGDKG:2014:126.

80 Hof Amsterdam 31 maart 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:1135.

81 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 1 juni 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:151.

worden ingetrokken voordat een beslag wordt opgeheven, past een gerechtsdeurwaarder niet.⁸² Ook het aanbieden van excuses voor een gemaakte fout, heeft niet tot gevolg dat een tuchtrechtelijke beoordeling achterwege blijft.⁸³

Relativiteitsvereiste

Het tuchtrecht is niet er niet voor bedoeld om in algemene zin te beoordelen wat juridisch toelaatbaar is. De vraag of het een gerechtsdeurwaarder is toegestaan om beslag te leggen op een inboedel waarvan de waarde nihil is, wordt daarom niet in zijn algemeenheid door de tuchtrechter beantwoord maar alleen als een klacht over die handeling wordt ingediend.⁸⁴

Op grond van dat uitgangspunt is een deels gefingeerde klacht over de stelling van een gerechtsdeurwaarder dat een beslag op een roerende zaak kan worden gelegd terwijl hij die uitsluitend via een drone kan waarnemen, niet-ontvankelijk verklaard. Niet het standpunt van een gerechtsdeurwaarder maar zijn concrete handelen of nalaten wordt in een tuchtrechtelijke procedure getoetst.⁸⁵

Wel zijn in het verleden op initiatief van de KBvG enkele proefprocessen bij de tuchtrechter gevoerd. Die klachten waren gebaseerd op feitelijke handelingen van een gerechtsdeurwaarder. De KBvG vermeldde in de klacht dat behoefte bestond aan helderheid over de toelaatbaarheid van die handelingen en dat daarom in overleg met de betreffende deurwaarder was afgesproken om deze handeling via een proefproces aan de tuchtrechter voor te leggen en dat om die reden werd gevraagd om bij gegrondverklaring van de klacht geen maatregel op te leggen.⁸⁶

Soms blijkt dat de tegen een gerechtsdeurwaarder ingediende klacht vooral betrekking heeft op bezwaren tegen een achterliggende betalingsverplichting. Als een schuldenaar zich niet kan verenigen met de inhoud van de aan de gerechtsdeurwaarder ter hand gestelde executoriale titel, dient hij daartegen de normale rechtsmiddelen aan te wenden. In een tuchtprocedure kan de echtheid of de rechtsgeldigheid van een rechterlijke uitspraak niet worden onderzocht. Een andere opvatting zou tot een onaanvaardbare doorkruising van het in Nederland geldende (gesloten) systeem van rechtsmiddelen leiden.⁸⁷

82 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 2 december 2008, ECLI:NL:RBAMS:2008:YB0027.

83 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 6 september 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:YB0690.

84 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 21 januari 2018, ECLI:NL:TGDKG:2018:16.

85 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 20 december 2016, ECLI:NL:TGDKG:2016:148.

86 Hof Amsterdam d.d.18 oktober 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BT8421 (wielklem), Hof Amsterdam 19 mei 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BI5935 (regelingskosten) en Hof Amsterdam 31 augustus 2020, ECLI:NL:GHAMS:2009:BN5956 (kosten samenhangende exploten).

87 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 10 februari 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:15.

Toch worden conflicten tussen een schuldenaar en de schuldeiser regelmatig over de rug van de gerechtsdeurwaarder uitgevochten. Als de schuldeiser via de deurwaarder – onder dreiging van beslaglegging – willens en wetens een betalingsregeling aanbiedt waardoor het inkomen van de schuldenaar onder de beslagvrije voet komt te liggen, maakt de gerechtsdeurwaarder zich volgens de Kamer schuldig aan misbruik van recht.⁸⁸ De betreffende betalingsregeling is echter aangeboden door of ten behoeve van de schuldeiser. De tuchtrechter rekent het gerechtsdeurwaarders regelmatig aan indien sprake is van het opvoeren van druk en het (dreigen met het) leggen van beslag.

Als een deurwaarder een wettelijke termijn met één dag overschrijdt, zonder dat dit gevolgen heeft voor de geldigheid van het beslag, én als de gerechtsdeurwaarder de kosten van dat exploit daarom voor eigen rekening neemt, is volgens de voorzitter van de Kamer geen sprake van tuchtrechtelijk laakbaar handelen.⁸⁹ Niet iedere gemaakte fout is tuchtrechtelijk laakbaar en niet iedere fout leidt dus tot een toegewezen klacht. Reeds in 2011 overwoog het gerechtshof dat niet iedere vergissing tuchtrechtelijk laakbaar is. Een verwijtbare vergissing wel.⁹⁰

4.3.2 *Welke eisen worden gesteld aan de procedure?*

Het indienen van een klacht bij de tuchtrechter beoogt een laagdrempelige rechtsingang te zijn. Klachten kunnen worden ingediend door middel van een schriftelijke klacht of een klaagschrift. Ook kan gebruikgemaakt worden van een door de Kamer beschikbaar gesteld klachtenformulier.

Ook nadat een gerechtsdeurwaarder is gedefungeerd, kan een klacht tegen hem worden ingediend voor handelingen die hij voorheen als gerechtsdeurwaarder heeft verricht.⁹¹

De Kamer hanteert een eigen reglement.⁹² Daarin worden de volgende eisen gesteld aan de klacht:

- Het klaagschrift is in de Nederlandse taal gesteld en kan als volgt worden ingediend:
 - door toezending per post van een brief of het door de Kamer gebruikte klachtenformulier naar het postadres van de Kamer;

88 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 19 juni 2018, ECLI:NL:TGDKG:2018:191.

89 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 24 januari 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:43 (dat oordeel is in de beslissing op het verzet overigens gewijzigd).

90 Hof Amsterdam 7 juni 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BQ9833.

91 Hof Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3407.

92 Reglement omtrent de werkwijze van de Kamer voor gerechtsdeurwaarders, gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

- door toezending per e-mail aan het e-mailadres van de Kamer;
- door toezending per fax op het faxnummer van de Kamer;
- door afgifte aan de centrale balie van de rechtbank Amsterdam.
- Het klaagschrift vermeldt ten minste:
 - de voorletter(s), de naam, adres, postcode en woonplaats en – voor zover mogelijk – het telefoonnummer en e-mailadres van klager;
 - de voorletter(s), de naam, het kantooradres en de vestigingsplaats van de gerechtsdeurwaarder, waarnemend gerechtsdeurwaarder, toegevoegd gerechtsdeurwaarder of kandidaat-gerechtsdeurwaarder tegen wie de klacht is gericht;
 - een duidelijke omschrijving van de klacht en de gronden waarop de klacht berust, voor zover nodig onderbouwd met bewijsstukken. Het verdient aanbeveling de bewijsstukken te nummeren en in de klacht duidelijk te verwijzen naar deze nummers.

In artikel 37 lid 2 Gdw is onder meer bepaald dat een klager de secretaris van de Kamer kan verzoeken om hem behulpzaam te zijn bij het op schrift stellen van de klacht. Er zijn mij geen uitspraken van de Kamer bekend die zijn gebaseerd op een aldus door de secretaris geformuleerde klacht. In het reglement van de Kamer wordt die optie in het geheel niet genoemd.

Sinds 1 januari 2018 brengt de Kamer een griffierecht in rekening van € 50. De klacht wordt pas na betaling van het griffierecht in behandeling genomen. Niet tijdige betaling van het griffierecht leidt tot niet-ontvankelijkverklaring van de klacht. Als een klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, wordt het door de klager betaalde griffierecht vergoed door de betrokken gerechtsdeurwaarder.⁹³

4.3.3 *De procedure en de omvang van het geding*

De behandeling van de klacht is beperkt tot de daarin weergegeven verwijten. De Kamer beoordeelt of sprake is van klachtwaardig handelen, binnen het bestek van de ingediende klacht.

De behandeling van een klacht vindt plaats tijdens een openbare hoorzitting.⁹⁴ De Kamer kan om gewichtige redenen bevelen dat de behandeling geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaatsvinden.⁹⁵ Tot nu toe zijn dergelijke verzoeken nog nooit gehonoreerd.

⁹³ Art. 37 lid 3 t/m 7 Gdw.

⁹⁴ Art. 41 lid 3 Gdw.

⁹⁵ Art. 41 lid 3 Gdw.

Noch het argument dat concurrentiegevoelige informatie bekend kan worden, noch het belang van de privacy van belangrijke cliënten die tijdens de hoorzitting met naam en toenaam genoemd zullen worden, was daarvoor volgens de Kamer voldoende. Zelfs toen de toezichthouder BFT geen bezwaar had tegen behandeling van de zaak achter gesloten deuren, weigerde de Kamer om het verzoek daartoe te honoreren. Volgens de Kamer is de openbare behandeling het uitgangspunt. Voor afwijking van het beginsel moeten zwaarwegende redenen zijn. Daarvoor bestaat volgens de Kamer mogelijk wel aanleiding indien sprake is van een ernstige schending van de persoonlijke levenssfeer van een van de partijen of als de openbaarheid van de zitting de goede rechtspleging zal schaden.⁹⁶

Hierbij speelt volgens de Kamer een rol dat de gerechtsdeurwaarder een publieke functie bekleedt en in die hoedanigheid ook publieke verantwoording dient af te leggen.

Hoewel de gerechtsdeurwaarders een relatief klein onderdeel uitmaken van de rechtspraak, worden tegen gerechtsdeurwaarders relatief veel klachten ingediend. Vóór 2018 ontving de Kamer jaarlijks meer dan 1200 klachten. Als gevolg van de invoering van de verplichting tot betaling van griffierecht, is dat aantal in 2018 en 2019 afgenomen tot ruim 600 klachten per jaar.⁹⁷ Per 1 januari 2019 bedroeg het aantal gerechtsdeurwaarders 760. Ter vergelijking: in 2019 werden 2576 klachten tegen advocaten ingediend op een beroepsgroep met een omvang van 17.784 personen.⁹⁸

Om het grote aantal klachten tegen gerechtsdeurwaarders binnen redelijke termijn te kunnen verwerken, worden relatief veel klachten afgedaan door middel van een zogenoemde voorzittersbeslissing. Die mogelijkheid is gebaseerd op artikel 39 Gdw. Kennelijk niet-ontvankelijke en kennelijk ongegronde klachten alsmede klachten die naar het oordeel van de voorzitter van onvoldoende gewicht zijn, kunnen door de voorzitter zonder nader onderzoek bij met redenen omklede beslissing worden afgewezen. Die regeling was oorspronkelijk bedoeld voor het onmiddellijk afdoen van evident ongegronde klachten en van klachten die overduidelijk bij de verkeerde instantie zijn ingediend. In de praktijk wordt een aanzienlijk royaler gebruik van deze regeling gemaakt. In veel gevallen wordt een ingediende klacht wel door de Kamer in behandeling genomen en doorgezonden aan de betreffende gerechtsdeurwaarder. Nadat deze een verweerschrift heeft ingediend, wijst

96 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 15 mei 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:135.

97 www.kbvg.nl/nieuws-en-opinie/kbvg-nieuws/aantal-klachten-daalt-argumentatie-beter.

98 www.advocatenblad.nl/2020/06/10/aantal-klachten-over-advocaten-stijgt-met-12-procent/#:~:text=Het%20aantal%20klachten%20tegen%20advocaten,percent%20ten%20opzichte%20van%202018.&text=In%20verreweg%20de%20meeste%20gevallen,klacht%20tegen%20de%20eigen%20advocaat.

de voorzitter (en niet de Kamer) zonder behandeling van de klacht ter zitting de klacht alsnog als kennelijk niet-ontvankelijk of ongegrond af.

Tegen een voorzittersbeslissing (tot afwijzing van de klacht) kan de klager binnen veertien dagen na verzending schriftelijk verzet instellen bij de Kamer. Door het verzet vervalt de beslissing van de voorzitter, tenzij de Kamer het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart. Als het verzet ongegrond wordt verklaard, staat op grond van artikel 39 lid 4 Gdw tegen de daarover door de Kamer gegeven beslissing geen rechtsmiddel open. Van dat rechtsmiddelenverbod kan slechts worden afgeweken indien bij de totstandkoming van de beschikking een zo fundamenteel rechtsbeginsel is veronachtzaamd dat van een eerlijke en onpartijdige behandeling van de zaak niet kan worden gesproken.⁹⁹

Het verzet wordt beoordeeld op grond van de oorspronkelijke klacht. Deze kan niet met nieuwe klachtonderdelen worden aangevuld.¹⁰⁰

Als geen sprake is van een ongegrond of niet-ontvankelijk ingesteld verzet tegen de voorzittersbeslissing, vervalt de voorzittersbeslissing en zal de Kamer alsnog een beslissing moeten nemen op de oorspronkelijke klacht. Tegen die beslissing van de Kamer kan uiteraard wel hoger beroep worden ingesteld. Indien het verzet gedeeltelijk gegrond is verklaard, kan alleen tegen dat deel van de beslissing van de Kamer hoger beroep worden ingesteld.

4.3.4 *Ne bis in idem*

Volgens de jurisprudentie van het gerechtshof geldt het begrip *ne bis in idem* ook in het tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders. Met betrekking tot hetzelfde feit kan daarom niet meermalen een klacht worden ingediend. Of sprake is van 'hetzelfde feit' hangt af van de vraag of tuchtrechtelijke beoordeling van het handelen is beëindigd. Een nieuwe klacht kan daarom wel ontvankelijk zijn als deze is gebaseerd op het verwijt dat de gerechtsdeurwaarder zich na de eerdere uitspraak (bewust) niet houdt aan de eerdere uitspraak van de Kamer (over hetzelfde feit). De klacht is dan gebaseerd op die nieuwe handeling.¹⁰¹

99 Hof Amsterdam 21 april 2015, ECLI:NL:GHAMS:2016:234.

100 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 6 maart 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:49.

101 Hof Amsterdam 22 februari 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BQ0053.

4.3.5 *Proceskosten*

Sinds 1 januari 2018 wordt voor de behandeling van tuchtzaken griffierecht in rekening gebracht door respectievelijk de Kamer en het gerechtshof. Beide hebben een richtlijn vastgesteld voor het nemen van een beslissing over de proceskosten. De inhoud daarvan komt op het volgende neer.

Tijdelijke Richtlijn kostenveroordeling Kamer voor gerechtsdeurwaarders¹⁰²

Klager moet griffierecht van € 50 betalen. Als de klacht (gedeeltelijk) gegrond wordt verklaard, moet de deurwaarder het griffierecht aan de klager voldoen. De Kamer kan in bijzondere gevallen besluiten om geen of een lager bedrag aan kosten op te leggen, bijvoorbeeld in verband met de geringe ernst van het feit, de draagkracht van de gerechtsdeurwaarder, en/of diens opstelling in de aanloop naar en tijdens de tuchtprocedure.

Indien een maatregel wordt opgelegd, kan de gerechtsdeurwaarder daarnaast (ambtshalve) worden veroordeeld in de (overige) kosten van klager. Deze zijn forfaitair vastgesteld op € 50 als de klager de klacht zelf heeft ingediend. Als de klager is bijgestaan door een raadsman, worden deze kosten forfaitair vastgesteld op € 150 per punt/proceshandeling, met een maximum van twee punten.

Daarnaast kan de gerechtsdeurwaarder worden veroordeeld om de kosten van de behandeling door de Kamer te vergoeden. Daarvoor is een forfaitair bedrag vastgesteld van € 1.500.

De klager kan niet in de kosten worden veroordeeld.

Sinds 2018 hanteert de Kamer de hiervoor genoemde tijdelijke richtlijn. In de praktijk is daarop een nuancering aangebracht. Als de klacht gegrond is verklaard én indien de maatregel van waarschuwing is opgelegd, ziet de Kamer steeds af van een veroordeling in de proceskosten omdat de waarschuwing de lichtste maatregel is die slechts een zakelijke terechtwijzing inhoudt.¹⁰³

Ook als de maatregel van berisping wordt opgelegd, kan de Kamer in verband met het feit dat de gerechtsdeurwaarders de te veel ontvangen bedragen hebben terugbetaald, de

102 *Stcrt.* 2018, 5882.

103 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 6 maart 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:47.

opdrachtgevers hebben gecompenseerd en hun interne procedures hebben aangescherpt, afzien van een veroordeling in de proceskosten.¹⁰⁴

Richtlijn kostenveroordeling Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer gerechtshof Amsterdam¹⁰⁵

Appellant moet € 50 griffierecht betalen. Als de klacht in hoger beroep (gedeeltelijk) gegrond wordt verklaard, kan de deurwaarder worden veroordeeld in de kosten van de klager. Deze zijn forfaitair vastgesteld op € 50 als de klager de procedure zelf heeft gevoerd. Als de klager in hoger beroep is bijgestaan door een raadsman, worden deze kosten forfaitair vastgesteld op € 525 per punt/proceshandeling, met een maximum van twee punten.

Daarnaast kan de gerechtsdeurwaarder worden veroordeeld om de kosten van de behandeling door het gerechtshof te vergoeden. Daarvoor is een forfaitair bedrag vastgesteld van € 2.000.

Het gerechtshof kan bepalen dat in plaats van de forfaitaire kosten van € 2.000 een lagere kostenveroordeling wordt uitgesproken. Het gerechtshof heeft dat daadwerkelijk gedaan in verband met de volgende feiten en omstandigheden:

- de financiële situatie van de gerechtsdeurwaarder (die thans na het faillissement van zijn kantoor een uitkering geniet);
- de omstandigheid dat hij niet meer als gerechtsdeurwaarder werkzaam is;
- het door de gerechtsdeurwaarder ingestelde beroep heeft deels geleid tot een andere beslissing dan door de Kamer genomen.¹⁰⁶

Daarnaast heeft het gerechtshof enkele keren aanleiding gezien om geheel af te zien van een proceskostenveroordeling omdat de gerechtsdeurwaarder in hoger beroep uitsluitend een strafmaatverweer heeft gevoerd, dat gedeeltelijk is geslaagd¹⁰⁷ of omdat het hoger beroep heeft geleid tot het opleggen van een minder zware maatregel.¹⁰⁸

104 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 2 juli 2019, ECLI:NL:TGDKG:2019:157.

105 *Stcrt.* 2020, 67513. Daarmee is de Tijdelijke richtlijn van 2018 vervallen en daarmee zijn de kosten van de behandeling door het gerechtshof verlaagd van € 3.000 naar € 2.000 per zaak.

106 Hof Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3351.

107 Hof Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3406.

108 Hof Amsterdam 3 maart 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:672.

4.3.6 *In eerste aanleg: aanvullen rechtsgronden door het tuchtcollege*

Op basis van de vastgestelde feiten zal de Kamer zelf een kwalificatie verbinden aan de gedragingen van de gerechtsdeurwaarder. De Kamer zorgt zelf voor formulering van de rechtsgronden van de klacht.

4.3.7 *Hoger beroep: omvang van het geding, reformatio in peius*

De Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het gerechtshof is bij de beoordeling van het hoger beroep niet beperkt tot de door de appellant aangevoerde grieven tegen de beslissing van de Kamer. Het gerechtshof geeft in hoger beroep een integrale herbeoordeling van de klacht, ongeacht of daartegen (al dan niet incidenteel) is gegriefd.¹⁰⁹ Daardoor kan het instellen van hoger beroep voor een gerechtsdeurwaarder tot gevolg hebben dat een zwaardere maatregel wordt opgelegd. Het beginsel reformatio in peius geldt dus niet in het tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders.

Voor zover het beroep klachten bevat die voor het eerst in hoger beroep naar voren zijn gebracht, kan het gerechtshof daarvan geen kennis nemen.¹¹⁰

Op grond van de wet¹¹¹ moet hoger beroep worden ingesteld via een met redenen omkleed beroepschrift. Het gerechtshof accepteert niet dat pro forma hoger beroep wordt ingesteld (op nader aan te voeren gronden) en dat op een later moment alsnog de gronden worden ingediend. Als het beroepschrift niet de gronden van het beroep bevat, voldoet het niet aan de wettelijke eis en wordt het beroep niet-ontvankelijk verklaard.¹¹²

4.3.8 *Bewijslastverdeling*

In tuchtzaken tegen gerechtsdeurwaarders hoeft geen bewijs te worden geleverd. Van beide partijen wordt verwacht dat zij hun stellingen deugdelijk onderbouwen of toelichten. Onvoldoende onderbouwde klachten worden afgewezen.¹¹³ Als de tuchtrechter niet kan vaststellen dat sprake is van tuchtrechtelijk laakbaar handelen, wordt de klacht ongegrond verklaard. Vanuit die optiek ligt het bewijsrisico in een tuchtzaak dus bij de klager.

109 Hof Amsterdam 21 juni 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:2316.

110 Hof Amsterdam 21 juni 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:2316 en Hof Amsterdam 5 februari 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:CA3062.

111 Art. 38 lid 6 Gdw.

112 Hof Amsterdam 24 april 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:1417.

113 Kamer voor gerechtsdeurwaarders 24 januari 2020, ECLI:NL:TGDKG:2020:43.

De voorzitter van de Kamer heeft regelmatig klachten kennelijk ongegrond verklaard op basis van de volgende overweging: partijen hebben standpunten ingenomen die tegenover elkaar staan. In de onderhavige procedure kan niet worden vastgesteld welk standpunt juist is. Daarvoor zou bewijslevering noodzakelijk zijn, waarvoor deze procedure zich niet leent. Dat de gerechtsdeurwaarder tuchtrechtelijk laakbaar heeft gehandeld is (daardoor) dan ook niet gebleken.

De voorzitter van de Kamer kan echter – als hij dat in het belang van het onderzoek wenselijk acht – het BFT opdracht geven om een onderzoek in te stellen bij de gerechtsdeurwaarder en hem van zijn bevindingen verslag uit te brengen.¹¹⁴ Van die bevoegdheid is regelmatig gebruikgemaakt.¹¹⁵

De Kamer heeft overigens wel de bevoegdheid om getuigen en deskundigen op te roepen en te horen.¹¹⁶ Zij kunnen door de officier van justitie worden gedagvaard om voor de Kamer te verschijnen. Er zijn geen voorbeelden bekend waarin de Kamer van die bevoegdheid gebruik heeft gemaakt.

4.3.9 *Maatregelen*

Indien een klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, kan de tuchtrechter een maatregel opleggen. Voor de keuze van de op te leggen maatregelen wordt verwezen naar de in paragraaf 4.1.2 weergegeven maatregelencatalogus.

4.3.10 *Publicatie van uitspraken*

De Kamer dient haar beslissingen onverwijld toe te zenden aan de minister, de KBvG, het BFT, de gerechtsdeurwaarder en de klager. Indien een maatregel wordt opgelegd, kan de Kamer (als enig door art. 34 lid 1 Gdw beschermd belang dat vordert) bepalen dat de beslissing – inclusief de naam van de gerechtsdeurwaarder – openbaar wordt gemaakt.¹¹⁷

Het is overigens gebruikelijk dat zowel alle uitspraken van de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders als van de Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het gerechtshof Amsterdam anoniem worden gepubliceerd op de website www.tuchtrecht.nl respectievelijk www.gerechtsdeurwaarders.nl.

114 Art. 34 lid 6 Gdw.

115 Bijvoorbeeld: Kamer voor gerechtsdeurwaarders 13 januari 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:42.

116 Art. 42 Gdw.

117 Art. 43 lid 4 Gdw.

rechtspraak.nl.¹¹⁸ Publicaties waarin de naam van de gerechtsdeurwaarder is vermeld, zijn niet mij bekend.

4.3.11 *Mogelijkheid van cassatie en herziening*

Tegen de op het hoger beroep gegeven beslissingen van het gerechtshof is geen hogere voorziening toegelaten, behoudens cassatie in het belang der wet.¹¹⁹ De gerechtsdeurwaarderwet voorziet niet in de mogelijkheid om herziening te vragen van een beslissing. Ook de Wet op het Notarisambt voorziet daar niet in. De Notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het gerechtshof Amsterdam heeft in 2009 een herzieningsverzoek met betrekking tot een notaris wel ontvankelijk verklaard.¹²⁰ Volgens het gerechtshof is herziening in bijzondere gevallen toelaatbaar, overeenkomstig algemene beginselen van behoorlijk procesrecht die onder meer in het strafrecht gelden, bijvoorbeeld als sprake is van een feit dat bij de behandeling niet bekend was en waarvan het ernstige vermoeden bestaat dat dit anders zou hebben geleid tot een gunstiger beslissing.

Algemeen wordt aangenomen dat een herzieningsverzoek met betrekking tot een gerechtsdeurwaarder op gelijke voet ontvankelijk kan worden verklaard.¹²¹

4.4 SLOTBESCHOUWINGEN

Pas vanaf juli 2001 is sprake van een wettelijk geregeld tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders. Dat heeft ertoe geleid dat er in de beginjaren sprake was van een grote diversiteit aan klachten en oordelen. Inmiddels is veel jurisprudentie beschikbaar.

Ook de beroepsorganisatie en de toezichthouder hebben in relatief korte tijd een enorme ontwikkeling doorgemaakt. De beroepsorganisatie KBvG is in 2001 ontstaan uit een belangenvereniging van gerechtsdeurwaarders. De positie van publiekrechtelijk lichaam vergt een andere opstelling.

118 Het gerechtshof publiceerde zelfs een beslissing waarbij het hoger beroep niet-ontvankelijk is verklaard omdat dit is ingetrokken: Hof Amsterdam 2 februari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:372.

119 Art. 34 lid 3 Gdw.

120 Hof Amsterdam 22 december 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BK9745.

121 Helemaal zeker is dat niet. Mede omdat herziening in het advocatentuchtrecht uitsluitend wordt toegelaten indien sprake is geweest van schending van een fundamenteel rechtsbeginsel: Hof van Discipline 's-Hertogenbosch 13 februari 2012, ECLI:NL:TAHVD:2012:YA2464.

De toezichthouder BFT was aanvankelijk alleen belast met het financiële toezicht. Niet alleen uit de naam maar ook uit de personele bezetting van het BFT blijkt dat de nadruk aanvankelijk vooral lag op de financiële expertise. Sinds 1 juli 2016 is BFT belast met het integrale toezicht. In die rol zal het BFT nog moet groeien.

Ten slotte opereren gerechtsdeurwaarders in een zich snel ontwikkelende markt. Sinds 2001 zijn gerechtsdeurwaarders bevoegd om hun ambtshandelingen in het hele land te verrichten. Dat heeft geleid tot fors toegenomen onderlinge concurrentie, tot schaalvergroting door fusies en overnames en tot een forse toename van faillissementen van deurwaarderskantoren. Opdrachtgevers van deurwaarderskantoren maken daar gebruik van, waarbij ook de openbare aanbesteding van deurwaarderswerkzaamheden door de overheid de onderlinge concurrentie fors doet toenemen. De beroepsgroep maakt zich ernstige zorgen over haar verdienmodel. Maar ook het publiek en de media vragen zich af of deurwaarders niet te veel worden blootgesteld aan perverse prikkels. Het leggen van een extra beslag kan voor het deurwaarderskantoor immers extra inkomsten genereren die de afgenomen marge moet goedmaken.